

Wekelijkse duiding COVID-19-epidemie door het COVID-19-responsteam (RT)

Centrum Infectieziektebestrijding (CIb)
17 januari 2023

RIVM
A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

LCI
T +31 88 689 7000
lci@rivm.nl

Samenvatting

Afgelopen week daalde in Infectieradar het aantal deelnemers met COVID-19-achtige klachten vergeleken met de week ervoor (van 5,5% naar 3,4%). Het aantal deelnemers met een positieve coronatestuitslag (SARS-CoV-2) daalde ook (van 1,3% naar 0,8%) vergeleken met de week ervoor. Verder daalde het aantal aan de GGD gemelde personen met een positieve coronatestuitslag (-47%). Ook het aantal mensen dat zich de afgelopen week bij de GGD liet testen daalde (-45%). In de verpleeghuizen daalde het aantal bewoners met een positieve coronatest (-48%) in de afgelopen week. Het reproductiegetal op basis van meldingen van positieve testen lag op 3 januari op 0,73 (0,60 – 0,87). Het aantal nieuwe ziekenhuisopnames van patiënten met SARS-CoV-2 daalde (-34%) vergeleken met de week ervoor. Het aantal nieuwe patiënten met SARS-CoV-2 op de IC daalde ook. Er waren 29 IC-opnames, waar dat vorige week 47 opnames waren.

In week 1 (2–8 januari) daalde het landelijk gemiddelde aantal virusdeeltjes in het rioolwater met 46% ten opzichte van de week ervoor. In de eerste helft van week 2 (9-11 januari) daalde dit (vooralsnog) verder met 31%. In het rioolwater werd van de omikronvariant BA.5 de subvariant BQ.1 wederom het meest gedetecteerd. Er werden ook meer recombinanten (zoals XBB) en BA.2-varianten gevonden, waaronder de BA.2.75 en subvarianten hiervan.

Uit de kiemsurveillance blijkt dat BQ.1 (inclusief BQ.1.1) verantwoordelijk is voor de meeste besmettingen in Nederland. Daarnaast zien we een toename van BA.2.75 en van recombinant XBB. Subvariant XBB.1.5, die in de Verenigde Staten sterk toeneemt in aandeel, laat ook in Nederland een toename zien, al zijn de aantallen vooralsnog beperkt. Er zijn nu geen aanwijzingen dat deze subvarianten ziekmakender zijn dan de eerdere omikronvarianten.

Conclusie en duiding

De cijfers wijzen erop dat de daling doorzet. Het aantal mensen met COVID-19-achtige klachten in Infectieradar, het aantal geteste personen en positieve testuitslagen bij de GGD en het aantal positieve testuitslagen in de verpleeghuizen is verder gedaald. Het aantal nieuwe ziekenhuisopnames en het aantal nieuwe patiënten met SARS-CoV-2 op de IC is ook gedaald. Ook in het rioolwater is een sterke daling te zien. De nu circulerende omikronsubvarianten in Nederland zijn niet ziekmakender dan eerdere omikronvarianten.

Advies coronathermometerstand

Het Responsteam adviseert coronathermometer: **stand 1**.

Gezien de huidige stand van zaken komt het Responsteam tot de conclusie de coronathermometerstand op stand 1 te laten staan: er is beperkte druk op zorgketen en samenleving, en zonder aanvullende maatregelen wordt geen risico op significante impact op druk op de zorg en ziektelast verwacht.

Signalen

A) Epidemiologische situatie

Afgelopen week daalde in Infectieradar het aantal deelnemers met COVID-19-achtige klachten vergeleken met de week ervoor (van 5,5% naar 3,4%). Het aantal deelnemers met een positieve coronatestuitslag (SARS-CoV-2) daalde ook (van 1,3% naar 0,8%) vergeleken met de week ervoor. Verder daalde het aantal aan de GGD gemelde personen met een positieve coronatestuitslag (-47%). Ook het aantal mensen dat zich de afgelopen week bij de GGD liet testen daalde (-45%). In de verpleeghuizen daalde het aantal bewoners met een positieve coronatest (-48%) in de afgelopen week*. Het reproductiegetal op basis van meldingen van positieve testen lag op 3 januari op 0,73 (0,60 – 0,87). Het aantal nieuwe ziekenhuisopnames van patiënten met SARS-CoV-2 daalde (-34%) vergeleken met de week ervoor. Het aantal nieuwe patiënten met SARS-CoV-2 op de IC daalde ook. Er waren 29 IC-opnames, waar dat vorige week 47 opnames waren.

* Voor meldingen vanaf 1 januari 2023 wordt een patiënt aangemerkt als bewoner van een verpleeghuis indien de patiënt volgens de gegevens van OSIRIS op basis van zijn zescijferige postcode gekoppeld kan worden aan een bekende locatie van een verpleeg- of verzorgingshuis of particulier woonzorgcentrum, of indien de patiënt op het moment van de melding 70 jaar of ouder is.

B) Vaccineffectiviteit tegen ernstige COVID-19

De incidentie van ziekenhuis- en IC-opnames was in de periode van 3 oktober 2022 tot en met 9 januari 2023 het laagst bij personen die een herhaalprik in de najaarsronde hebben ontvangen.

In de laatste 8 weken (15 november 2022 tot en met 9 januari 2023) was de incidentie van ziekenhuisopnames het hoogst bij niet-gevaccineerden vanaf 80 jaar en bij 90-plussers met een deels of volledig afgeronde basisserie. De absolute aantallen ziekenhuisopnames bij 90-plussers met een deels of volledig afgeronde basisserie waren echter erg laag. De incidentie van IC-opnames was het hoogst bij personen in de leeftijdsgroep 70-79 jaar die niet gevaccineerd zijn of met een deels of volledig afgeronde basisserie.

In de periode van 3 oktober 2022 tot en met 9 januari 2023 hadden personen van 60 jaar of ouder die een herhaalprik in de najaarsronde hebben gekregen een 58% lager risico op ziekenhuisopname dan personen die minimaal 1 vaccinatie, maar niet een herhaalprik in de najaarsronde hebben gekregen (relatieve risicoverschil (RRV) -58% (95% BI -60;-55)). Voor personen met een herhaalprik in de najaarsronde in de leeftijdsgroep 40-59 jaar was het risico op ziekenhuisopname 45% lager (-45%, 95% BI -59;-26), in de leeftijdsgroep 60-79 jaar was het risico 61% lager (-61%, 95% BI -64;-57) en in de leeftijdsgroep 80+ was het risico 54% lager (-54%, 95% BI -58;-50).

Omdat mensen met verschillende vaccinatiestatus ook kunnen verschillen in kwetsbaarheid (onderliggende aandoeningen), het aantal eerder doorgemaakte infecties en het aantal ontvangen vaccinaties voorafgaand aan de najaarsronde, geeft de vergelijking tussen personen met verschillende vaccinatiestatus niet alleen het effect van de herhaalprik in de najaarsronde weer.

C) Clusters en signalen GGD

Er zijn geen bijzondere clusters of signalen vanuit de GGD'en.

D) Rioolwatersurveillance

In week 1 (2–8 januari) daalde het landelijk gemiddelde aantal virusdeeltjes in het rioolwater met 46% ten opzichte van week 52, naar een waarde van 1055 x 100 miljard virusdeeltjes per 100.000 inwoners. De rioolcijfers waren het hoogst in Limburg-Zuid, maar daalden wel in elke regio. In de eerste helft van week 2 (9-11 januari) daalde het landelijk gemiddelde aantal virusdeeltjes (vooralsnog) verder met 31%, naar 733 x 100 miljard virusdeeltjes per 100.000 inwoners. De rioolcijfers waren het hoogst in de regio's Noord-Holland-Noord en Amsterdam-Amstelland en daalden in elke regio behalve Brabant-Noord (+24%).

In de meest recent geteste rioolwatermonsters (uit week 1) was de omikronvariant BA.5, en dan met name de BQ.1-variant, het meest prevalent. Specifieke mutaties voor de BA.2-subvarianten en de BA.2.75 en subvarianten hiervan (zoals BN, BM en CH) werden weer gevonden. Ook werden steeds vaker recombinanten gedetecteerd, zoals XBB.

In het aanvullende onderzoek van het afvalwater afkomstig van Schiphol zijn geen bijzondere varianten waargenomen. Er worden hier vooral de BQ.1, BA.5, BA.2.75 en XBB-subvarianten gedetecteerd die ook elders in het rioolwater in Nederland werden gevonden.

E) Kiemsurveillance/virusvarianten

Sinds begin 2022 zien we vooral veel verschillende varianten rondgaan die allemaal bij de omikronfamilie horen: de subvarianten BA.1 t/m BA.5. Maar ook binnen deze subvarianten zien we weer veranderingen ontstaan. Dit zien we ook in het buitenland.

Nadat eerst BA.1, BA.2 en daarna BA.5 dominant waren in Nederland, is BQ.1 (inclusief BQ.1.1) sinds week 48 verantwoordelijk voor de meeste besmettingen. Daarnaast zien we een toename van BA.2.75 en van recombinant XBB. Subvariant XBB.1.5, die in de Verenigde Staten sterk toeneemt in aandeel, laat ook in Nederland een toename zien. Er zijn nu geen aanwijzingen dat deze subvarianten ziekmakender zijn dan de eerdere omikronvarianten.

De nieuwste berekeningen wijzen erop dat BQ.1 mogelijk enige tijd dominant kan blijven in Nederland. Het aandeel van subvarianten BA.2.75 en XBB (inclusief XBB.1.5) neemt ook toe waardoor het ook mogelijk is dat meerdere subvarianten nog geruime tijd naast elkaar circuleren. Ook kunnen er nog weer nieuwe (sub)varianten opkomen.